

Volume 8, Issue 1, January 2021, p. 276-286

Article Information

***Article Type:* Research Article**

This article was checked by iThenticate.

***Doi Number:* <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.2869>**

ArticleHistory:

Received

22/11/2020

Received in

revised form

14/01/2021

Available online

15/01/2021

**ASSESSMENT OF THE OPINIONS OF THE GUIDANCE AND
PSYCHOLOGICAL COUNSELING TEACHER CANDIDATES ON
INCLUSION EDUCATION**

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ÖĞRETMEN
ADAYLARININ KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Abdulahkim ÖZTEKİN¹

Nihat KAVAN²

Salime ÇELİK³

Abstract

The aim of this study is to evaluate the opinions of teacher candidates who receive guidance and psychological counseling training on inclusive education. For this purpose, the 20-item Likert-type questionnaire, which was prepared with the scanning model, one of the quantitative research methods, was applied to the participants that constitute the research population. Participants constitute 101 teacher candidates, 57 female and 44 male, studying at the 1st, 2nd, 3rd and 4th grades of the Caucasus University education faculty guidance and psychological counseling in the fall semester of the 2019-2020 academic year. The research data were collected with the views on mainstreaming scale, which was adapted to Turkish. In order to collect the data, personal data were obtained with the additions to the scale of opinions on inclusive education. Analyzes made as a result of data collection were found using SPSS package program. The opinions of the pre-service teachers participating in the study on inclusive education were found with the opinions on inclusive education scale and compared with parametric tests. As a result of the research, it was found that the opinions of the teacher candidates participating in the study on inclusive education did not differ significantly according to gender, the class they were educated and the school they graduated from; It has been determined that it differs according to the status of being a student taking mainstreaming education in the immediate environment. Various suggestions have been made based on the research conducted.

Keywords: Inclusion, Guidance, Teacher.

¹ Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisansı, a.hakim.oztekin@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9359-747X

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, nihatkavan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1700-107X

³ Öğretmen, MEB, Van/Erciş Osmangazi Ortaokulu, salimecelik@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9588-212X

Özet

Yapılan bu araştırmanın amacı, rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi alan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile hazırlanan 20 maddelik likert tipi anket, araştırma evrenini oluşturan katılımcılara uygulanmıştır. Katılımcılar 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında Kafkas Üniversitesi eğitim fakültesi rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümü 1, 2, 3 ve 4. sınıfında öğrenim gören 57'si kadın 44'ü erkek olmak üzere 101 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma verileri Türkçeye uyarlama çalışmaları yapılan Kaynaştırmaya ilişkin görüşler ölçeği ile toplanmıştır. Verileri toplamak için kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşler ölçeğine yapılan eklemelerle kişisel verilere ulaşılmıştır. Verilerin toplanması sonucunda yapılan analizler SPSS paket programı kullanılarak bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşler ölçeğine ile bulunmuş ve parametrik testlerle karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin cinsiyete, eğitim gördükleri sınıfa ve mezun oldukları okul durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı; yakın çevresinde kaynaştırma eğitimi alan öğrenci olma durumuna göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Yapılan araştırmadan hareketle çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, Rehberlik, Öğretmen.

GİRİŞ

Eğitim ferdin içinde bulunduğu toplumda kabiliyetini, tavırlarını ve olumlu öteki davranış şekillerini geliştirdiği süreçlerin bütünüdür (Çakmak, Özdaş & Öter, 2017). Kaynaştırma eğitimi ise özel gereksinimli bireylerin toplumun bir parçası olabilmeleri için en az kısıtlayıcı eğitim ortamlarında gerekli destek ve hizmetleri alarak akranlarıyla eğitim almalarını amaç edinen bir eğitim yöntemidir. Demirok ve Akçam (2019)'a göre toplum ne kadar gelişmiş olursa olsun, bu toplumda genel eğitim hizmetlerinden yararlanamayan ve bu nedenle özel eğitime ihtiyaç duyan kişiler bulunmaktadır.

Kaynaştırma eğitimi, İskandinav ülkelerinde ortaya çıkan normatif ilkenin bir sonucudur ve 1970'lerde "herkes için eşit eğitim fırsatları sağlama" fikri ortaya atılarak Avrupa ve Amerika'ya yayılmıştır (Diler, 1998). 1983 yılında Türkiye'de yürürlüğe giren 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ile yasallaşan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğiyle (2006) günümüze değin dikkate değer gelişmelerin yaşandığı kaynaştırma eğitimi uygulamalarının genel eğitim ortamlarında uygulanabilen ve kabul gören bir eğitim uygulamaları oldukları söylenebilmektedir. Bu yönetmeliğe göre eğitim kaynaştırma yoluyla yürütülmektedir. Yönetmeliğe göre kaynaştırma, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri eğitmek, destek eğitim hizmetleri sağlamak ve herhangi bir engeli olmayan akranlarıyla resmî ve özel eğitim kurumlarında sürekli eğitim ilkesine dayalı özel eğitim uygulamaları olarak tanımlanmakta ve bu tanımda kaynaştırma eğitimi hizmetlerine dikkat çekilmektedir. Aynı yönetmelikte, destekleyici eğitim hizmetlerinin tanımı "tıbbi ve eğitimsel değerlendirme ve teşhis sonuçlarına göre özel eğitime gereksinim duyan bireylere eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için uzman ekipman, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunmaktır. Ortak tanımlamalar ise özel gereksinimi olan bireylerin normal eğitim ortamında, normal gelişim gösteren akranları ile aynı şekilde eğitilmesi ve bu çocukların, öğretmenlerinin ihtiyaç duyduğu destek ve özel eğitim hizmetleri almasıdır. Son yıllarda yürütülen çalışmalar, kaynaştırma eğitiminin sadece özel gereksinimi olan öğrencileri değil, tüm öğrencileri hedef alması gerektiğini vurgulamaktadır (Friend ve Bursuck, 2006; Wood, 2002). Türk eğitim sisteminde özel eğitim faaliyetlerine yönelik araştırmaların artması ve gelişmesi ile kaynaştırma eğitimine yönelik araştırmalar da artmıştır (Özdemir, Kisaç, Ünlü ve Kaplan, 2020).

Özel eğitimin temel ilkelerinin, Milli Eğitim Bakanlığı 573 Sayılı Özel Eğitim Kararnamesi'nin 4. maddesinde yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel İlkeleri" ile uyumlu olduğu gerekçesiyle, özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler ilgi alanlarına göre istek, nitelik ve yetenekleri bağlamında özel eğitim hizmetlerinden yararlanır. Benzer şekilde, özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler için mümkün olduğunca sosyal ve doğal ortamlarından ayrılmadan özel eğitim hizmetleri planlanmakta ve bu planlamalar uygulanmaktadır (MEB, 2016). Millî Eğitim Bakanlığının çıkardığı kararların ve bu kararlar için gerekli personelin yetiştirilmesini ve atanmasını vurguladıktan sonra kaynaştırma kavramının ele alınması gerekmektedir. Kaynaştırma, Milli Eğitim Bakanlığının 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkındaki 3. Madde Kanun Hükmünde Kararnamesinde; özel eğitime ihtiyacı olan kişilerin başkalarıyla etkileşime girip en üst düzeyde eğitim almalarını sağlamak için geliştirilmiş bir eğitim ortamı olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2016).

Kaynaştırma eğitimde en az kısıtlayıcı ortam, her çocuğun ihtiyaç ve yeteneklerine göre belirlenir. Eğitim ortamına en az kısıtlayıcı ortam açısından bakıldığında, kapsayıcı eğitimin en üst düzeyini oluşturduğu görülmektedir (Kırcaali-İftar, 1998). Özel eğitimde öğrenci ihtiyaçlarına göre en iyi eğitim kaynaştırma yoluyla sağlanmaktadır (Öncül, 2003). Özel gereksinimi olan insanların bağımsız olarak yaşamaya devam etme ve toplumda üretken insanlar olma yetenekleri, günlük yaşam becerilerini yerine getirmelerine bağlıdır. Özel gereksinimi olan insanlar için, sosyal rolleri üstlenmek için tam bağımsızlık elde etmek önemlidir. Bu insanların ihtiyaç ve yetenekleri göz önünde bulundurularak ve bu rolleri oynayabilmeleri için ihtiyaçlarına uygun bir eğitim ortamı sağlanarak eğitim ihtiyaçları belirlenebilir. Özel gereksinim olan insanlar; becerileri, yetenekleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak insani ve demokratik perspektiflere göre eğitilmelidir. Bu nedenle, özel gereksinimi olan insanların tüm eğitim olanaklarından yararlanabilmesi ve toplumdan çıkarılmadan topluma entegre olması sağlanmalıdır (I. Özürlüler Şurası, 1999; Cavkaytar, 2003; Civelek, 1991; Eripek, 1992; Kırcaali-İftar, 1998) Toplumun bir parçası olarak özel gereksinimi olan insanların hayatta kalma temelinde, eğitim için eşit fırsatlardan yararlanmaları vardır. Özel gereksinimi olan insanların eğitimi düşünüldüğünde iki farklı yaklaşım vardır; ayrı eğitim ve birlikte eğitim. Ayrı eğitim; özel gereksinimi olan engelli bireylerin türüne ve derecesine göre geliştirilen özel planlar çerçevesinde özel eğitim personeli tarafından gerçekleştirilen eğitimidir. Birlikte eğitim ise sınıf öğretmenlerinin normal insanlar ile özel gereksinimli insanları bir arada eğitim ortamına katmasını içerir (Kırcaali-İftar ve Batu, 2005).

Kaynaştırma uygulamalarının başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için normal gelişim gösteren çocuklar, özel gereksinimi olan çocuklar, ebeveynler ve okul personeli iş birliği yapmalıdır (Batu, 2005; Kargın, 2006). Kaynaştırma eğitime yönelik öğretmenlerin tutumlarını etkileyen birçok faktör vardır. Bu faktörler; öğretmenin yaşı, öğretilen kursların düzeyi, özel gereksinimli çocukların engel grubu, engellilik derecesi, mesleki nitelikleri, okul yönetimi ve destek hizmetlerinden alınan öğretmen desteği şeklinde sıralanabilmektedir (İmrak, 2009; Kırcaali-İftar ve Batu 2007).

Bu araştırmanın amacı, rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşleri arasında;

1. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark var mıdır?
2. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşleri arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark var mıdır?
3. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşleri arasında mezun oldukları okul türüne göre anlamlı bir fark var mıdır?

4. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasında yakın çevresinde kaynaştırma eğitimi alan öğrenci olma durumuna göre anlamlı bir fark var mıdır?

Bu araştırma, okulda kaynaştırma ortamında bulunan normal ve özel gereksinimli çocukların toplumla bütünleşmeleri ve bağımsız yaşam becerilerini kazanmalarında kendilerine çok önemli görevler düşecek olan rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin hizmet öncesinde belirlenmesi, varsa olumsuz görüşlerin lisans eğitimi sürecinde değiştirilmesine zemin oluşturulması açısından önem taşımaktadır. Bununla birlikte, araştırma sonucunda elde edilecek olan bilgilerle, rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin hizmet öncesinde saptanıp varsa bu yöndeki eksikliklerini hizmet öncesinde giderilmesi ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmeni olarak çalıştıklarında kaynaştırma uygulamalarının başarıya ulaşmasına katkı sağlamaları açısından önemlidir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine dair görüşlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşler ölçeği ile alındığı bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırmalarda var olan gerçeklik, araştırmacıdan bağımsız olduğunu, kendi dışında kalan gerçekliğin analiz edilebileceğini öne süren sistematik, nesnel ve pozitivist bir anlayıştır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017). En basit açıklamasıyla nicel araştırmalar, nicel verilerin toplanması ve analiz edilmesi esasına dayanmaktadır. Yapılan bu araştırma da nicel araştırma yöntemlerinden olan tarama yöntemi ile desenlenmiştir. Tarama modeli, katılımcıların bir konuya veya olaya yönelik ilgi, görüş, yetenek, tutum ve beceri gibi özelliklerini ortaya koymak için kullanılır. Genellikle büyük örneklem gruplarında tercih edilen bu yöntemin temel amacı var olan mevcut durumu değiştirmeye çalışmadan olduğu gibi ele almaktır (Altunışık vd., 2010).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 güz yarıyılında Kafkas Üniversitesinde öğrenim gören 1, 2, 3 ve 4. sınıf rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise araştırma verilerini toplamak amacıyla uygulanan veri toplama aracını yanıtlamayı kabul eden 1, 2, 3 ve 4. sınıfa devam eden 57'si kadın, 44'ü erkek, 101 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Eğitim Gördükleri Sınıflara Göre Dağılımları

Sınıf Düzeyi	f	%
1. Sınıf	20	19,8
2. Sınıf	27	26,7
3. Sınıf	30	29,7
4. Sınıf	24	23,8
Toplam	101	100

Tablo 1.'de araştırmaya katılan rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının dağılımı gösterilmektedir. Araştırmaya birinci sınıflardan 20 (%19,8), ikinci sınıflardan 27 (%26,7), üçüncü sınıflardan 30 (%29,7) ve dördüncü sınıflardan 24 (%23,8) olmak üzere toplam 101 rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adayının katılmıştır. Elde edilen verilere göre, çalışma grubu içerisinde en fazla yüzdeliği üçüncü sınıfa devam eden öğretmen adayları %29,7, en az yüzdeliği birinci sınıfa devam eden öğretmen adayları oluşturmaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyete ve Mezun Oldukları Okul Türüne Göre Dağılımları

Cinsiyet	Mezun Olduğu Lise Türü				Toplam
	Meslek Lisesi	Öğretmen Lisesi	Anadolu Lisesi	Düz Lise	
Kadın	3	9	33	12	57
Erkek	1	4	23	16	44
Toplam	4	13	56	28	101

Araştırmaya katılan rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının cinsiyete ve mezun oldukları okul türüne göre dağılımları Tablo 2.' de verilmiştir. Buna göre araştırmaya dört farklı liseden (meslek lisesi, öğretmen lisesi, Anadolu lisesi ve düz lise) toplam 101 öğretmen adayının katıldığı, bunların 57'sinin kadın 44'ünün de erkek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan kadınlar çalışma evreninin %56,4 ünü, erkekler ise %43,6'sını oluşturmaktadır.

Tablo 2. araştırmaya katılan kadın ve erkek öğrencilerin mezun oldukları okul türlerine göre dağılımları açısından incelendiğinde, çalışma evreninin %4'ünü meslek lisesi, %12,9'ünü öğretmen lisesi, %55,4'ünü Anadolu lisesi, %27,7'sini ise düz lise mezunlarının oluşturduğu görülmektedir. Çalışma evreni içerisinde en fazla yüzdeliği Anadolu lisesi, en az yüzdeliği ise meslek lisesi mezunları oluşturmaktadır.

Yapılan bu çalışma:

1. Araştırma, 2019-2020 eğitim-öğretim yılının güz yarıyılında Kars ilinde bulunan Kafkas Üniversitesi eğitim fakültesi rehberlik ve psikolojik danışma bölümündeki öğrencilerle,
2. Veri toplama aracı olan "Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşler Ölçeği"nin ölçtüğü verilerle,
3. Araştırmada kullanılan veri analiz yöntemleri; t-testi ve Anova analiz yöntemleri ile sınırlıdır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri; Antonak ve Larivee (1995) tarafından geliştirilen ve Kırcaali-İftar (1996) tarafından "Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği " adıyla Türkçeye uyarlaması yapılan ölçek ile toplanmıştır. Beşli likert tipi tasarlanan ölçek 1="Tümüyle Katılıyorum", 2="Katılıyorum", 3="Kararsızım", 4="Katılmıyorum", 5="Kesinlikle Katılmıyorum" şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçekte 10 olumsuz madde (2, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 14, 18, 19) bulunmaktadır ve bu maddeler tersten puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100 olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınan düşük puan olumlu, yüksek puan ise olumsuz görüşe işaret etmektedir. Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında, Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0,63 olarak bulunmuştur. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının 0.60 ile 0,80 aralığında bulunması araştırma sonuçlarının oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

Katılımcılara ait cinsiyet, mezun olunan lise türü ve sınıf düzeyi değişkenlerini tespit etmek için kaynaştırmaya ilişkin görüşler ölçeğinin üst kısmına bu değişkenlerle ilgili eklemeler yapılarak bu bilgiler elde edilmiştir. Araştırma verileri Kafkas Üniversitesi eğitim fakültesi rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının içerisinde araştırmaya katkıda bulunmayı ve anketi yanıtlamayı kabul eden 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Rehberlik ve psikolojik danışma öğretmen adaylarının "Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği"ne verdikleri yanıtların puanları SPSS 25.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Ölçekte yer alan ters maddelere çevirme işlemi uygulanmış olup kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin toplam puanı hesaplanmıştır. Kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerin toplamı için normallik testine bakılmış ve puanların normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu nedenle araştırmaya katılan rehberlik ve psikolojik

danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri t-testi ve Anova analizi yapılarak varyans analizi ile incelenmiştir.

BULGULAR

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümü öğretmenlik adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin incelendiği bu araştırma kapsamında çalışmada veri elde etmek için belirlenen beş alt probleme ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Yapılan araştırmanın birinci alt problemi olan “Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 3.’te sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Ortalamalarının Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	N	%	\bar{X}	SD	t	Sig. 1	Sig. 2
Kadın	57	56,44	55,50	7,42	-1,70	0,380	-0,865
Erkek	44	43,56	55,77	8,08			
Toplam	101	100	55,64	7,75			

Tablo 3. incelendiğinde araştırmaya 57 kadın ve 44 erkek öğretmen adayının katıldığı görülmektedir. Kadın öğretmen adaylarının ortalama puanı 55.50, erkek öğretmen adaylarının ortalama puanı 55.77’dir. Ölçekten alınan düşük puanlar olumlu görüşlere, yüksek puanlar olumsuz görüşlere işaret etmektedir. Ölçekteki puanların durumu göz önüne alındığında, erkek öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi konusunda kadın öğretmen adaylarından daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasında oluşan bu farklılığın, istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına bakıldığında ise rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının, kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Tablo 3.’te sig. 1 değerinin 0,380 olduğu, anlamlılık değerinin $p>0,05$ ’ten büyük olması varyansların eşit olduğu yani homojen dağıldığını, sig. 2 değerinin 0,865 olduğu anlamlılık değerinin $p>0,05$ olmasından dolayı ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Yapılan araştırmanın ikinci alt problemi olan “Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4.’te sunulmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımları

Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	SS	SD	f
1. Sınıf	20	55,75	8,40	1,87	1,014
2. Sınıf	27	57,00	7,72	1,48	
3. Sınıf	30	56,10	7,97	1,45	
4. Sınıf	24	53,37	6,55	1,33	
Toplam	101	55,62	7,68	0,76	

Tablo 4. incelendiğinde araştırmaya birinci sınıfa devam eden 20, ikinci sınıfa devam eden 27, üçüncü sınıfa devam eden 30, dördüncü sınıfa devam eden 24 olmak üzere 101 öğretmen adayının katıldığı, toplam puan ortalamalarının ise 55,62 olduğu görülmektedir. Ölçekten alınan puanların düşük olması olumlu görüşü, yüksek olmasının ise olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfa devam eden rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin olumsuz olduğu söylenebilir.

Araştırma bulguları sınıf düzeylerine göre incelendiğinde birinci sınıf puan ortalamalarının 55,75, ikinci sınıfların puan ortalamalarının 57, üçüncü sınıf puan ortalamalarının 56,1, dördüncü sınıf puan ortalamalarının ise 53,37 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin puan ortalamaları arasında farklılıklar olduğu, en yüksek puan ortalamalarının ikinci sınıflarda, en düşük puan ortalamalarının dördüncü sınıfta olduğu görülmektedir. Elde edilen verilere göre, en olumlu görüş dördüncü sınıflar, en olumsuz görüş ise ikinci sınıflar sahip gibi görülmektedir. Ancak, tüm sınıfların puan ortalamalarının ölçekteki yerlerine bakıldığında, öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin olumsuz olduğu, sınıf düzeylerine göre kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasında meydana gelen farklılığın ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Tablo 4.'te verilen anlamlılık değerinin $p>0,05$ 'ten büyük olması da bunu göstermektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Yapılan araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasında mezun oldukları okul türüne göre anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 5.'te sunulmuştur.

Tablo 5. Katılımcıların Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Ortalamalarının Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımları

Okul Türü	N	\bar{X}	SS	SD
Meslek Lisesi	4	48,00	10,58	5,29
Öğretmen Lisesi	13	56,69	6,07	1,68
Anadolu Lisesi	56	56,32	7,74	1,03
Düz Lise	28	54,82	7,54	1,42
Toplam	101	55,62	7,68	0,76

Tablo 5. incelendiğinde araştırmaya 4 meslek lisesi, 13 öğretmen lisesi, 56 Anadolu lisesi, 28 düz lise mezunu olmak üzere 4 farklı liseden toplam 101 öğretmen adayının katıldığı ve toplam puan ortalamalarının 55,62 olduğu görülmektedir. Ölçekte alınan puanların düşük olmasının olumlu görüşü, yüksek olması olumsuz görüşü ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda, 4 farklı liseden mezun olan rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin olumsuz olduğu söylenebilir. Araştırma bulguları rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının mezun oldukları okullara göre incelendiğinde, meslek lisesi mezunlarının puan ortalamaları 48, öğretmen lisesi mezunlarının puan ortalamaları 56,69, Anadolu lisesi mezunlarının puan ortalamaları 56,32, düz lise mezunlarının puan ortalamaları ise 54,82 olduğu görülmektedir. Buna göre rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin puan ortalamaları arasında farklılıklar olduğu, en yüksek ortalama puanın öğretmen lisesi mezunlarına, en düşük ortalama puanı ise meslek lisesi mezunlarına ait olduğu görülmektedir. Elde edilen verilere göre, en olumlu görüşü meslek lisesi mezunları, en olumsuz görüşü ise öğretmen lisesi mezunları sahip görülmektedir. Ancak tüm liselerin puan ortalamalarının ölçekteki yerlerine bakıldığında, rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin olumsuz olduğu, mezun oldukları liselere göre kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasında meydana gelen farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Tabloda verilen anlamlılık değerinin $p>0,05$ değerinden büyük olması da bunu göstermektedir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Yapılan araştırmanın birinci alt problemi olan “Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasında yakın çevresinde kaynaştırma eğitimi alan öğrenci olma durumuna göre anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 6.'da sunulmuştur.

Tablo 6. Katılımcıların Yakın Çevresinde Kaynaştırma Eğitimi Alan Öğrenci Olma Durumuna İlişkin Dağılımları

Durum	N	\bar{X}	SS	SD	P
Var	21	57,80	7,87	1,71	
Yok	80	55,05	7,58	0,84	0,144
Toplam	101	56,42	7,72	1,27	

Tablo 6. incelendiğinde yakın çevresinde kaynaştırma eğitimi alan öğrenci var diyen 21, yok diyen 81 kişi olmak üzere 101 öğretmen adayı vardır. Toplam puan ortalamalarının ise 56,42 olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının verdikleri cevaplara ele alındığında anlamlılık değeri $p < 0,05$ 'ten küçük çıkmıştır. Bu durum öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasında yakın çevrede kaynaştırma eğitimi alan öğrenci olma durumuna göre aralarında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunduğunu ortaya koymaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi alan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin cinsiyet, sınıf düzeyi ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre belirlenerek, anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı araştırılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi alan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre aralarında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı açısından ele alındığında araştırmaya katılan kadın katılımcıların ortalama puanlarının erkek katılımcıların ortalama puanlarından daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durum araştırma verilerinin kadın katılımcıların lehine olarak anlamlı bir farklılaşma olduğunu göstermektedir. Ölçekte yer alan kadın katılımcıların düşük puanları erkek katılımcılara göre daha olumlu görünmektedir. Ancak puanların ölçekteki yerleri dikkate alındığında, erkek ve kadın katılımcıların kaynaştırma eğitimine olumsuz bir bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Araştırma bulguları ışığında, erkek ve kadın öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasındaki istatistiksel farklılık incelenmiş, öğretmenlerin erkek ve kadınların kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Benzer bir çalışma da Çetin (2020, s. 94) tarafından yürütülmüş ve araştırmada istatistiki açıdan öğretmen adayları arasında cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını tespit etmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı açısından incelendiğinde 1, 2, 3 ve 4. sınıf rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin ortalama puanları arasında farklılıklar olduğu, en yüksek ortalama puanın ikinci sınıflarda, en düşük ortalama puanın ise dördüncü sınıflarda olduğu görülmektedir. Bu verilere göre, en çok dördüncü sınıf öğrencileri olumlu görüşe sahipken, en az ikinci sınıf öğrencileri olumlu görüşe sahiptir. Fakat ölçekteki tüm sınıfların ortalama puanlarının yerleri incelendiğinde rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin olumsuz olduğu, kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri arasında sınıf düzeyine göre istatistiksel bir fark olmadığı görülmektedir. Araştırma bulguları, rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıflara göre kaynaştırma eğitimi ilişkin görüşlerinde meydana gelen bu farklılığın, istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı açısından incelendiğinde ise rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinde öğrenim gördükleri sınıflara göre meydana gelen farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin mezun oldukları liselere

göre farklılaşmış farklılaşmadığı açısından incelendiğinde; araştırmaya meslek lisesi, düz lisesi, öğretmen lisesi, Anadolu lisesi olmak üzere dört farklı liseden toplam 101 öğrencinin katıldığı görülmektedir. Araştırma bulguları bu liselerden mezun olan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşlerinin ortalama puanları açısından incelendiğinde ortalama puanlar arasında farklılıklar olduğu, en yüksek ortalama puanın öğretmen lisesinden mezun olan rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi öğretmen adaylarına, en düşük ortalamanın ise meslek lisesi mezunu öğretmen adaylarına ait olduğu görülmektedir. Elde edilen bu verilere göre, en olumlu görüşe meslek lisesi mezunları, en olumsuz görüşe ise öğretmen Lisesi mezunları sahip gibi görünmektedir. Ancak, tüm liselerin puan ortalamalarının ölçekteki yerlerine bakıldığında, dört farklı liseden mezun olan tüm rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşlerinin olumsuz olduğu, mezun oldukları liselere göre kaynaştırma eğitime ilişkin görüşleri arasında meydana gelen farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular (Diken, 1999; Şahbaz ve Peker, 2008; Şahbaz ve Kalay, 2010) yapılan diğer araştırma sonuçları ile tutarlılık göstermektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşlerinin çevresinde kaynaştırma eğitimi alan öğrenci olma durumuna göre farklılaşmış farklılaşmadığı açısından incelendiğinde öğretmen adayları arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir. Bu farklılaşma yakın çevresinde kaynaştırma eğitimi alan öğretmen adaylarının lehine bulunmuştur. Bu durum ailesi, akrabaları, komşuları gibi yakınlarında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin görüşleri ile etrafında kaynaştırma eğitimi alan öğrenci olmayan öğretmen adayları arasında görüş açısından farklılıklar bulunduğunu yansıtmaktadır. Yada, Tolvanen ve Savolainen (2018) tarafından yürütülen benzer bir çalışmada, öğretmenlerin çevrelerindeki özel gereksinimli bireyler ile yakın ilişki içinde bulunmalarının öğretmenlerin bu bireylere karşı duygularını geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yaralı ise yaptığı benzer bir çalışmada aile içinde özel gereksinimli bireylerin bulunmasının öğretmenlerin bakış açısını değiştirmede sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmada rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik görüşleri çeşitli değişkenler vasıtasıyla incelenmiştir. Elde edilen bulgular neticesinde öğretmen adaylarını arasında cinsiyet, sınıf düzeyi ve mezun olunan okul türü açısından anlamlı bir farklılık bulunmazken yakın çevrede kaynaştırma eğitimi alan öğrenci durumuna göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Bu durum öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi alan öğrenciler ile az da olsa etkileşim içerisinde bulunmalarının bakış açılarını değiştirdiğini ve öğretmen adaylarının düşüncelerini etkilediğini yansıtmaktadır.

Öneriler

Yapılan araştırmanın sonuçlarından hareketle aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır:

- Araştırma sonuçlarının genellenebilmesi için diğer üniversitelerde eğitim gören rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin görüşlerinin de belirlenmesinde fayda vardır.
- Benzer bir araştırmanın diğer branşlarda eğitim gören öğretmen adaylarına da uygulanmasında, araştırma sonuçlarının geçerlik ve güvenilirliğine katkı sağlayacaktır.
- Millî Eğitim Bakanlığına kaynaştırma eğitimlerinin geliştirilmesine yönelik projeler sunulabilir.
- Rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi gören öğretmen adaylarına yönelik düzenlenen kuramsal ve uygulamalı bilgilendirme programlarının, öğretmen adaylarının görüşlerini olumlu yönde değiştirmesine yol açıp açmayacağı araştırılabilir.
- Bir paket programının hazırlanması, rehberlik ve psikolojik danışma eğitimi alan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin becerilerinin geliştirilmesinde katkıda bulunacaktır.

KAYNAKLAR

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Bilimsel Araştırma Yöntemleri, SPSS Uygulamalı*. 7 (6. Baskı ed.). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Antonak, R., & Larrivee, B. (1995). Psychometric Analysis and Revision of the Opinions Relative to Mainstreaming Scale. *Exceptional Children*, 62 (2), 139-142.
- Avcı N. (1999). *Normal Sınıf Öğretmenlerinin Zihinsel Engelli Çocukların Kaynaştırılmalarına İlişkin Tutumlarını ve Yeterliliklerini Değiştirmede Farklı Eğitim Tekniklerinin Etkisinin Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi
- Cavkaytar, A. (2000). Zihin Engellilerin Eğitim Amaçları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 115-121.
- Civelek, A. (1991). Zihinsel Özel Gereksinimli Çocukların Eğitiminde Bütünleştirme Yöntemi. *Eğitim ve Bilim*, 11 (82).
- Çakmak, M., Özdaş, F., & Öter, Ö. M. (2017). Ortaokul Öğretim Programlarındaki Değerlerin Kazandırılma Düzeyinin İncelenmesi. *Asos Journal*, 5(63), 193-206.
- Çetin, M. (2020). *Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Görüşlerinin ve Yeterlilik Düzeylerinin Belirlenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.
- Demirok, M., & Akçam, A. (2019). Özel Gereksinimli Çocukların Okuma Yazma Öğrenmelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Kıbrıs Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 2 (4), 85-97.
- Diler, N. (1998). Kaynaştırma Kavramı, Kaynaştırma Uygulamaları ve Etkili Kaynaştırma İçin Yapılması Gerekenler. 8. *Ulusal Özel Eğitim Kongresi*, Edirne.
- Eripek, S. (1992). Engelliler ve Eğitimleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1-2), 79-94.
- Friend, M., & Bursuck, W. D. (2006). *Including Students with Special Needs. A Practical Guide for Classroom Teachers*. (4th Edition), Boston: Allyn & Bacon Pearson Education Company.
- İmrak, H. Ç. (2009). *Okulöncesi Dönemde Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen ve Ebeveyn Tutumları ile Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan Sınıflarda Akran İlişkilerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Kırcaali-İftar, G. (1998). *Özel Gereksinimli Bireyler ve Özel Eğitim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Kırcaali-İftar, G., & Batu, S. (2007). *Kaynaştırma*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmündeki Kararname, <http://orgm.meb.gov.tr/Mevzuat/573.htm> 20.12.2016
- Öncül, N. (2003). *Kaynaştırma Uygulaması Yapılan İlköğretim Okuluna Devam Eden Zihin Özürlü Öğrencinin Bulunduğu Sınıfta Normal Çocuk Annelerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Özdemir, R., Kisaç, B., Ünlü, E., & Kaplan, G. (2020). The Investigation of Quality Indicators of Individualized Education Plan Prepared In Public Schools. *European Journal of Special Education Research*, 6(1).

- Yada, A., Tolvanen, A., & Savolainen, H. (2018). Teachers' Attitudes and Self-Efficacy on Implementing Inclusiveeducation in Japan and Finland: A Comparative Study Using Multigroup Structural Equation Modelling. *Teaching and Teacher Education*, 75 (2018), 343-355.
- Yaralı, D. (2016). Öğretmen Adaylarının Özel Eğitim Dersine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, s. 59-76.